

August 2013
17. årgang nr. 3

Nyt fra Museumsforeningen

Hvem gætter fotografiet? Her ses et af Hørsholm Egns Museums lokalarkivs mange gamle fotos; Denne gang er det en person og ikke en bygning. Han døde i 1949, så det er ikke mange nulevende, der kan have set ham.

Nyt fra Museumsforeningen
Udgivet af Museumsforeningen for
Hørsholm og Omegn.
Redaktion: Lona Dencker Brockmann
(ansvarshavende)
Tryk: Ilsted Tryk.
Oplag: 800.
Deadline for indlæg til næste nummer:
4. november 2013. Indlæg sendes til Jens Th.
Hansen – jth@hansen.mail.dk.
Arrangementsgruppen:
Arrangementer@museums-foreningen.dk
Annoncer: Jens Th. Hansen,
jth@hansen.mail.dk
Medlemsbladet udkommer 3 gange årligt i
januar, april og august.
Bladet kan tillige læses af medlemmerne på
www.museums-foreningen.dk

Museumsforeningen for
Hørsholm og Omegn
Postadresse: Sdr. Jagtvej 2-4,
2970 Hørsholm.
www.museums-foreningen.dk
Bestyrelse: Jens Th. Hansen (formand), Lone
Puge (næstformand), Erling Olsen, Peter
Brandt, Thorkild Gruelund, Torben Re-
chendorff samt Poul Væver (kasserer). Sup-
pleanter: Ruth Hallander og Birgit Raagaard.
Medlemskab:

Via www.museums-foreningen.dk eller ved
telefonisk henvendelse til Hørsholm Egns
Museum i kontortiden (hverdage kl. 9-15).
Årskontingent (2013): 270,- kr. husstand
og 220,- kr. for pensionisthusstand.
Da vi ikke længere modtager adresseændrin-
ger fra Post Danmark, er det vigtigt at du selv
melder adresseændring til Museumsforenin-
gen, Sdr. Jagtvej 2-4, 2970 Hørsholm – eller
via hjemmesiden ved at gå ind under fanebla-
det "For medlemmer." Herefter skriver du din
e-mail og kodeord og er nu klar til at ændre
dine oplysninger. Husk at tryk gem.

Bank: Danske Bank, 1551 16599433.
Hørsholm Egns Museum, Sdr. Jagtvej 2-4,
2970 Hørsholm.

www.hoersholmmuseum.dk
Udstillinger: Tirsdag – søndag kl. 13-16.
Gratis adgang.
Lokalarkivet: Tirsdag kl. 10-12, onsdag kl.
13-17 samt efter aftale.

Kontortid: Hverdage kl. 9-15.
Telefon: 45 86 07 11.
*Med mindre andet fremgår, er eftertryk af
bladets artikler tilladt med tydelig kildehen-
visning.*

Indhold

Ny redaktør	side 3
Tak til de 'gamle redaktører	side 3
Årbog 2013	side 3
Generalforsamling	side 3
Hørsholm Bibliotek	side 4
C. S. Gad	side 4
Hørsholm Folkebogsamling	side 5
Hørsholm kommunebibliotek	side 5
Det store spring fremad	side 6
Fra Rungstedvej til Hørsholm Midtpunkt	side 8
Nyt fra Museet	side 12
Kommende arrangementer	side 15

Svar på gættekonkurrencen: Hvem er personen på fotoet?

I et år med kommunalvalg er det
veloplagt, at bruge nogle af arki-
vets mange fotos af lokale politi-
kere. Døde såvel som nulevende.

Her ses planteskoleejer Jens
Bornø. Han var født i 1873 og
døde i 1949. Han var konservativt
medlem af Hørsholm Sogneråd fra
1921 til 1937.

Han var alle årene formand for
rådet.

Kære læsere

Ny redaktør

Det er med stor glæde, at jeg kan præsentere Lona Brockmann som vores nye redaktør af ”Nyt fra Museumsforeningen”. Lona Brockmann har stor erfaring med IT og bestyrer bl.a. HAF - Hørsholm Arkæologiske Forenings hjemmeside. Herudover er Lona Brockmann medlem af bestyrelsen for HAF.

Vi byder Lona Brockmann velkommen og ser frem til mange spændende ”Nyt fra Museumsforeningen”.

Jens Th. Hansen

God fornøjelse med læsningen af bladet. (Red.)

Tak til de ”gamle redaktører”

En stor tak til Elisabeth Just Møller (ansvarshavende redaktør) og Lene Bruunsgaard (redaktør) for mange års trofast arbejde med ”Nyt fra Museumsforeningen”. I har haft en stor berøringsflade til Hørsholm, som har betydet, at mange hørsholmere har haft lyst til at bidrage til bladet.

I forbindelse med at foreningen ændrede layoutet på bladet, vi gik fra A4 til A5, gjorde I en stor indsats. Det gjorde, at vi fik et mere læseværdigt blad, og som man får lyst til at læse. Elisabeth Just Møller forsætter med sine videointerviews med ældre hørsholmere, til glæde for Hørsholm Egns Museum.

ÅRBOG 2013

Årbogen for 2013 udleveres i første halvdel af august måned 2013, nærmere oplysninger herom på foreningens hjemmeside www.museums-foreningen.dk.

I forbindelse med udleveringen, vil det være muligt at få en snak med museets medarbejdere, med andre medlemmer af foreningen, besøge museets samlinger, samt at smage på museumsforeningens vin, både rød og hvid. Vinen sælges for DKK 360,- for 6 flasker.

Vi håber også at rigtigt mange af foreningens medlemmer vil hjælpe til med at udbringe årbogen i deres nærrområde. Kontakt Jens Th. Hansen på jth@hansen.mail.dk. (jth)

Museumsforeningen for Hørsholm og Omegns ordinære generalforsamling, 2013

Tirsdag den 7. maj 2013 blev den årlige generalforsamling afholdt. Indkaldelse og dagsorden jf. Nyt fra Museumsforeningen nr. 2013/2. Årsberetning samt årsregnskab 2012 og budget for 2013 blev gennemgået og godkendt. Årsberetningen kan læses på www.museums-foreningen.dk.

Bestyrelsen havde indstillet ændret kontingent for 2014, 270,- kr. pr. husstand, 220,- kr. for en pensionisthusstand. Forslaget blev godkendt.

Ledende museumsinspektør Lisbet Hein, Hørsholm Egns Museum orienterede om museets aktiviteter i 2012.

I henhold til vedtægterne var Jens Th. Hansen på valg til formandsposten og blev genvalgt. Ruth Hallander og Birgit Raagaard blev genvalgt som suppleanter. Erik Wetche blev genvalgt som revisor. På det konstituerende møde blev Lone Puge genvalgt til næstformand og Poul Væver

genvalgt som kasserer. Foreningens repræsentanter i museets bestyrelse blev Lone Puge, Peter Brandt, Thorkild Gruelund og Jens Th. Hansen.

Aftenen sluttede med et foredrag af tidligere skovridder Klaus Waage om parforcejagten i Nordsjælland. (JTH)

Hørsholm Bibliotek 1871-2011

Mange vil nok undre sig, når de hører, at Hørsholm Bibliotek fyldte 140 år i 2011. For kan det være rigtigt, at det lokale kommunebibliotek er så gammelt? I det følgende findes svaret. Det er: både og. Det kommunale bibliotek er ganske rigtigt ikke så gammelt; men allerede i 1871 skabtes det, der kan kaldes bibliotekets forgænger.

Forgængerne

Forgængerne for de moderne folkebiblioteker havde mange forskellige navne. Det, som de havde til fælles, var ønsket om at motivere såkaldt almindelige mennesker til at læse for dermed at bidrage til deres dannelse, eller oplysning, som man ville sige i datiden. Undertiden sigtede de mere

snævert mod at udbrede viden om bestemte emner. Således havde mange af de såkaldte sognebogsamlinger til formål at udbrede viden om nye fremskridt i agerbruget. Det gjaldt således Birkerød Sogns læseforening, der stiftedes 10. januar 1857. Endnu tidligere, nemlig i 1843, havde sogneforstanderskabet i Søllerød, datidens kommunalbestyrelse, oprettet Søllerød Sognebibliotek.

Ideen smittede ikke umiddelbart Hørsholm-indbyggerne. I hvert fald fik Hørsholm først i 1871, hvad der kaldtes et ”Folkebibliotek for Hørsholm og Omegn”, og initiativtageren var her sognepræsten Chr. Gad. Måske var baggrunden her sognets dystre situation?

C. S. Gad. Medlem af sognerådet 1868-1871 Præst i Hørsholm 1865-71

En økonomisk katastrofe. Sådan må Hørsholm bys næringsdrivende have følt det, da husarerne i 1866 blev trukket bort fra Hørsholm. Menige, underofficerer og officerer må have skæppet godt i kassen hos håndværkere, handlende og hos de beboere, hvor nogle af dem havde indlogeret sig. Og mon ikke værtshusholderne f.eks. på Postholdergården har nydt godt af den militære tilstedeværelse?

Udviklingen i Hørsholm sogns befolkningstal synes da også at have bekræftet de værste anelser. Det faldt med små 25 % fra 1860 til 1870

En politisk katastrofe. Sådan må mange hørsholmere have følt det, da byen i forbindelse med den nye købstadslov, som trådte i kraft 1. januar 1869, frivilligt gav afkald på retten til at kalde sig købstad. Sandsynligvis, fordi købstadsstatus betød øgede udgifter for kommunen. Godt nok havde byen været købstad langt mere af navn end af gavn – men alligevel. Nu var man kun en almindelig landkommune med et sogneråd og en sognerådsformand.

En trøst i det økonomiske mørke må det dog have været, at egnens bønder og propri-

etærer stadig nød godt af høje kornpriser og langsomt, men sikkert var i færd med at udskifte korn med malkekøer, svin og kartoffelavl, som gav de produkter, der kunne sælges på det voksende københavn-

ske marked. Det gav dem en købekraft, som delvis kom de lokale handlende til gode.

Men der var da heldigvis også andre lyspunkter.

Hørsholm Folkebogsamling

Hirschholm Distrikts Ugeblad hed datidens lokale avis, indtil 1. april 1871. Da ændrede den nye redaktør, Theodor B. Andersen, navnet til Hørsholm Avis, og den udkom 3 gange om ugen. Senere blev det til hver dag.

I sommeren 1871 (28. juni) udsendtes en opfordring om at yde gaver i penge og bøger til et ”Folkebibliotek for Hørsholm og Omegn” og i Hørsholm Avis 1. november 1871 kunne sognepræst Chr. Gad meddele, at biblioteket nu havde ca. 600 gode bøger af skønlitterært, religiøst, historisk og landøkonomisk indhold, som kunne lånes fra udlånet i præsteboligen, hver onsdag og lørdag eftermiddag. Det var dog ikke gratis. Det årlige kontingent svarede til en ufaglært arbejders løn for 7-8 timers arbejde.

Vores viden om bibliotekets, Hørsholm Folkebogsamlings, historie de næste mange år kan ligge på et meget lille sted. Vi ved, at det havde vekslende adresser: præstens bo-

lig, købmand Krøll over for hotellet, Usserød Skole på Usserød Kongevej, Hasfeldts boghandel i Hovedgaden og Hørsholm Skole, der stod færdigbygget i 1897. På det tidspunkt havde biblioteket 17 lånere, udlånte 185 bind om året og bogbestanden var på 650 bind. Om økonomien ved vi, at sognerådet ydede 50 kr. om året.

Noget tyder på, at biblioteket førte en hensygnende tilværelse i starten af 1900-tallet. Det ændredes noget i 1918. Da skænkede etatsrådinde Holten 2000 kr. til oprettelse af en læsestue. For disse penge lod Hørsholm Menighedshus indrette en læsestue i en ældre ejendom i Hovedgaden, der blev kaldt ”Elsebo”, og hertil flyttedes bibliotekets bogsamling. Læsestuen åbnedes i maj 1918. Læsestue og bogsamling flyttedes i 1923 til det nyopførte menighedshus på Kohave Allé (Rungstedvej 23). Nu bestod bogsamlingen af 2000 bind, der blev katalogiseret efter moderne principper.

Hørsholm kommunebibliotek

I 1924 dannedes ”Biblioteksforeningen” med det formål at støtte biblioteket. Denne forening fik nu sammen med sognerådet (datidens kommunalbestyrelse) indflydelse på bibliotekets ledelse, hvad der selvfølgelig hang sammen med, at foreningen og kommunen nu var store bidragydere. Biblioteksloven fra 1919 bragte for alvor staten på banen i finansieringen af lokale biblioteker og i 1930’erne var bidragene fra stat og kommune næsten lige store og

andrer 3-4 gange så meget som bidraget fra Biblioteksforeningen.

I de københavnske omegnskommuner skete der meget i mellemkrigstiden. I Lyngby blev biblioteket i 1926 kommunalt, og i 1930 indviedes et nyt stort bibliotek. I 1935 oprettede Birkerød sogneråd også et kommunalt bibliotek, hvorimod det kommunale bibliotek i Søllerød gik helt tilbage til 1905. I 1939 besluttede man her at bygge et nyt

stort bibliotek; men det blev udskudt på grund af krigen. På den baggrund var det ikke overraskende, at biblioteksvæsenet i Hørsholm blev helt kommunaliseret.

I 1939 eksisterede der to biblioteker i Hørsholm. For det første Hørsholm Folkebogsamling. For det andet det kommunale bibliotek i Usserød, som Hørsholm havde overtaget, da Usserød blev indlemmet i Hørsholm i 1938. Disse to biblioteker blev 1. april 1940 slået sammen til ”Hørsholm

Det store spring fremad – i 1950’erne

Vi fejrede Hørsholm Biblioteks 140 års jubilæum i 2011; men biblioteket, som vi kender det, opstod først i 1950’erne her i Hørsholm.

I 1950 vedtog rigsdagen en ny bibliotekslov, hvori ordet folkebibliotek brugtes i stedet for den ældre lovs udtryk ”statsunderstøttede” biblioteker. Kommunerne fik pligt til at oprette offentlige, gratis biblioteker, inden der var gået 10 år. Desuden ændredes statens tilskudssystem, så de helt små biblioteker på landet ikke længere favoriseredes. Sådan var de formelle rammer ved indgangen til 1950’erne.

De fysiske rammer – biblioteksbygningerne – haltede bagefter mange steder; men den økonomiske og politiske situation gav kun små muligheder for forbedringer på det område. Bolignøden oven på Anden Verdenskrig gjorde, at politikerne prioriterede boligbyggeriet frem for andet byggeri. Derfor gik det trægt med biblioteksbyggeriet – dog ikke i Hørsholm.

I Aarhus og København fik man nye biblioteksbygninger, der dog også blev anvendt til andre formål. I Struer (1952) og Skjern (1953) fik bibliotekerne egne bygninger, og i 1955 lempedes de statslige restriktioner for byggeri.

Kommunebibliotek”. Lærer- og børnebogsamlingerne blev også en del af det kommunale biblioteksvæsen.

Kommunaliseringen betød en stærk forbedring af bibliotekets forhold, hvad der sammen med et øget statstilskud gav budgettet et betragteligt løft. Da kommunen samtidig bekostede en udvidelse af bibliotekets lokaler, som stilledes gratis til rådighed på adressen Folehavevej 1, bedre kendt som Ting- og Arresthuset, havde biblioteket fået et helt nyt og mere solidt fundament.

Det er baggrunden for den aftale, som Hørsholm Kommune lavede med DAB (Dansk almennyttigt Boligbyggeri). Den gik ud på, at DAB skulle bygge og drive en biblioteksbygning, som skulle lejes ud til Hørsholm Kommune – et arrangement, der gav grundlag for et større statstilskud, end hvis kommunen selv havde stået som bygherre.

Hørsholm Biblioteks nye bygning på Rungstedvej 37 indviedes 19. november 1956 og vakte berettiget opsigt. Arkitekterne var Jørgen Juul Møller og Holger Næstved. Bygningen brød med hidtidige traditioner for indretning af biblioteker. Mange funktioner var således samlet i et rum. I bibliotekets store rum i stueetagen fandtes således: udlån, avislæsesal, læsesal for børn, samt endelig skranken med kartoteker og hjemlån midt i det hele.

Meningen var, at de forskellige funktioner kun skulle være adskilt ved hjælp af inventaret – skranker, reoler og læsepladser, således at der var forbindelse mellem de forskellige afdelinger, og således at rammerne kunne ændres uden for meget besvær. Flexibilitet var kodeordet, og man mente, at biblioteket kunne klare de næste 20 års forventede befolkningsvækst på 100 % uden bygningsmæssige indgreb – blot ved forøgelse af reolpladsen.

En samtidig jagttager rammer sandsynligvis hovedet på sømmet, når han omtaler bibliotekets besøgende som ”kunder” og sammenligner dets indretning med moderne butiksudformning. Han siger:” Her sælges kultur. Ligesom man i handelskredse i dag går ind for at udvide vareudstillingen i butikslokalet og til gengæld indskrænke lagerpladsen, idet man ønsker at give kunden mulighed for selv at skabe sig et overblik

over forretningens righoldige tilbud, således gør der sig indenfor bibliotekskredse røster gældende, der ønsker bøgerne frem på hylderne i det offentlig tilgængelige udlånslokale, i stedet for at lade dem støve til i magasinet.”

Indvielsen af den nye biblioteksbygning skete med stil. Blandt gæsterne var den verdenskendte forfatter,

Karen Blixen

(1885-1962), der boede i Rungsted. Hun ses her med bibliotekets leder, Mine Islev, i baggrunden.

Foto: Det kongelige Bibliotek.

Nu er biblioteksbygningen jo kun en ydre, men vigtig, ramme, så hvordan gik det med at udfylde den?

Hørsholm Biblioteks bogbestand steg fra 16.191 i regnskabsåret 1953/54 til 33.469 i 1957/58 Det vil sige, at bogbestanden fordobledes. Udlånet steg i samme periode

med 75 %. Og disse tal skal holdes op mod en befolkningsvækst fra 8.750 i 1950 til 12.401 i 1960, altså en vækst på kun 42 %. Uden at tærse langhalm på disse tal, kan man sige, at Hørsholm Biblioteksvæsen i perioden oplevede et løft, der muliggjorde en bedre betjening af borgerne, således at Hørsholm Bibliotek tålte sammenligning med andre lignende væsener – f.eks. Birkerøds biblioteksvæsen.

Biblioteksbygning og bøger er en nødvendig forudsætning for et moderne bibliotek, men for at det hele skal løbe rundt kræves personale, ikke mindste bibliotekarere.

Vibeke Funch

(1899-2001) var konservativt medlem af sognerådet, fra 1952 kommunalbestyrelsen, fra 1938 til 1958. Hun var formand for kulturudvalget i den

afgørende periode i 1950'erne.

I den lokale avis for 30. november 1946 ses overskriften ”Kvindelig Bibliotekar ved Hørsholm Kommunebibliotek”. Den kvindelige bibliotekar, der skulle efterfølge Poul Munch, var Mine Islev, der ud over eksamen fra Statens biblioteksskole havde erfaring fra uddannelse og arbejde i USA og fra biblioteksvæsenet i København og Århus bag sig.

Hun skulle ikke blive den sidste kvindelige bibliotekar i Hørsholm. I starten af 50'erne havde Mine Islev således fået hjælp af assisterende bibliotekar Anne Nørgaard Hansen og assisterende udlånsvikar Olga Janssen. Ved udgangen af tiåret var antallet af ansatte steget. Der var nu 4 5/7 bibliotekarstillinger og 3 4/7 stillinger som assistenter og bogopsættere.

Ved slutningen af 1950'erne havde Hørsholm Kommune fået et moderne bibliotek hvad angår bygning, bogbestand og faglig betjening, og antallet af lånere(4.440) og udlån (151.993) i forhold til befolkningstallet på 11.192 tyder på, at det var blevet almindeligt at benytte sig af det kommunale bibliotek.

Fra Rungstedvej til Hørsholm Midtpunkt

Hørsholm Biblioteksvæsen ekspanderede fortsat gennem de næste 20-30 år, hvad angår bogbestand og udlån.

Nogen havde forestillet sig, at det fremsynde byggeri på Rungstedvej skulle rumme Hørsholm Bibliotek de næste 20 år, selv med den forudsete befolkningsvækst. Det kom ikke til at holde stik. Man måtte, længe inden de 20 år var gået, i gang med at planlægge en udvidelse; men planerne blev opgivet, og Hørsholm Kommune indgik i oktober 1972 et lejemål med Hørsholm Midtpunkt I/S om leje af de nødvendige lokaler i Hørsholm Midtpunkt.

I de nye lokaler rådede man over næsten tre gange så mange kvadratmeter, som tidligere. Desuden fik man en foyer, der kunne bruges til udstillinger koncerter og lignende aktiviteter. Og sidst, men ikke mindst blev der plads til et egentligt musikbibliotek med en pladesamling på 4000 plader til at begynde med. Ligesom der fandtes ”aflytningsfaciliteter”, som en avis skrev i 1972, såvel som et særligt lytterum for de yngre musiklånere.

Med det formål at reducere kommunens udgifter til biblioteksvæsenet ved at øge statens tilskud opdeltede man i 1953 væsenet i to afdelinger: Hørsholm Kommunebibliotek og Hørsholm Børne- og Skolebiblioteker. I 1965 blev de to afdelinger igen slået sammen til ”Hørsholm Kommunebibliotek”. Derudover havde man gennem mange år, indtil 2005, en filial på Sjælsmark Kaserne, som blev finansieret af Forsvarets Velfærdstjeneste, samt en filial på Usserød Sygehus.

Politisk uenighed om biblioteket

Samtidig med, at biblioteket rykkede til Hørsholm Midtpunkt, åbnedes en filial af en anden type, end de ovennævnte. Hvor de ovennævnte filialer var knyttet til offentlige institutioner til gavn for ansatte, værnepligtige soldater eller indlagte patienter, som var mere eller mindre stavnsbundne, var

den nye filial begrundet i andre forhold.

Den nye filial lå i det efter hørsholmske forhold store boligkompleks Ådalsparken, der stod færdig i 1969. Filialen kunne vel ses som et forsøg at betjene et udkantsområde i Hørsholm og måske som et kantsområde til borgere, der var mindre læsevante end gennemsnitsindbyggeren i Hørsholm Kommune.

Det er baggrunden for reaktionerne, i foråret 1980, på forslaget om, at filialbiblioteket skulle spares væk. Modstanderne af besparelsen argumenterede med, at området i kommunens nordøstlige hjørne ville blive forsømt og komme til at miste arbejdspladser og indtægter, og at besparelsen var asocial. Tilhængerne med borgmester Ove Sundberg i spidsen omtalte filialen som ”luksuspræget service” og mente, at besparelserne, som nedlæggelsen af filialen var en lille del af, var nødvendige justeringer, som blot fulgte en henstilling fra regeringen. Besparelserne var nødvendige for på længere sigt at kunne fastholde og videreudvikle velfærdssamfundet.

Mandag 19. maj 1980, da forslaget om nedlæggelsen af Ådalsparkens biblioteksfilial blev behandlet i kommunalbestyrelsen, oplevede Hørsholm noget så sjældent som en demonstration, idet 100 demonstrerende borgere, hovedsagelig beboere fra Ådalsparken, gik gennem byen til rådhuset. Blandt de mange tilhørere i rådhusalen var der enkelte, der gav højlydt udtryk for deres harme; men lige lidt hjalp det. For besparelsen stemte de Konservative, Fremskridtspartiet og Venstre. Imod stemte Socialdemokratiet og Borgerlisten.

Det foreløbig sidste kapitel i bibliotekets bygningshistorie startedes i marts 1988, da det nye bibliotek indviedes i den store markante bygning, der også rummer koncertsalen Trommen midt i Hørsholm. Her var det Hørsholm Kommune, der var bygherre, og arkitekten var Knud Munk.

Bibliotekets personale 1984, foto Leif Tuxen

Mod en ny type bibliotek?

Udviklingen inden for biblioteksverdenen gennem de sidste 20-30 år er foregået i spændingsfeltet mellem på den ene side idealet om, at alle skal have lige adgang til information, som en grundlæggende forudsætning for et demokratisk samfund og på den anden side den voldsomme udvikling i informationsteknologien.

Lokalt kom problemet først til udtryk i en sag om brugerbetaling ved Hørsholm Bibliotek, hvor man begyndte med at opkræve betaling for lån af musik. De parter, der havde ophavsrettighederne til musikken, lagde imidlertid sag an mod Hørsholm, der tabte ved Højesteret i 1993. Dommen kunne kun tolkes sådan, at med den daværende lovgivning kunne der ikke indføres brugerbetaling på musikbiblioteket.

På landsplan illustreres problemet godt af den nye bibliotekslov fra år 2000, og ikke mindst af dens gennemførelse. Her forpligtedes bibliotekerne til at stille mange andre informationsbærende medier til rådighed end bøger. Bibliotekerne skulle tilbyde borgerne bøger, tidsskrifter, lyd-bøger og andre egnede materialer, såsom musikbærende materialer og elektroniske informationsressourcer, herunder internet og multimedier. Og det skulle ske vederlagsfrit – i hvert fald for kerneydelsernes vedkommende. Da man nogle år efter vedtagelsen af loven

undersøgte om loven var gennemført, og hvilke konsekvenser den havde haft, fik man til hovedkonklusion, at loven var gennemført. Da bibliotekerne imidlertid ikke havde fået tilført flere midler, med undtagelse af pengene fra de såkaldte bøder, havde konsekvenserne været: øget selvbetjening, lukning af filialer, bibliotekssammenlægninger, en reduktion i bogindkøbet på 17 %.

I 1995 brugte Hørsholm kommune 124 kr. pr. indbygger på anskaffelse af biblioteks-bøger og andet udlånsmateriale. Kun Albertslund brugte flere; men for at få råd til at tilbyde gratis internetadgang og cd-rommer var der siden 1986 skåret 8,5 stillinger væk. Så man kan sige, at Hørsholm Bibliotek oplevede det samme som biblioteksvæsenet på landsplan, blot på første klasse.

Finanskrisen i 2008 førte igen til kommunale nedskæringer på biblioteksvæsenets budget for 2010. Det betød senere åbnings-tid, færre kurser og færre ansatte, hvad der førte til, at ansatte i et læserbrev dybt beklagede nedskæringerne og påpegede modsætningen mellem nedskæringerne og den bibliotekspolitik, der lige var blevet vedtaget.

I det nye årtusind sås et fænomen, der ville have været fuldstændig uforståeligt for pastor Gad og de andre, der startede et

”Folkebibliotek for Hørsholm og Omegn” i 1871. Biblioteket lavede brugerundersøgelser eller tilfredshedsundersøgelser, hvor man spurgte, hvad brugerne ville have. Undersøgelsen i 2006 viste, at brugerne ville have flere bøger og flere bibliotekarer; men de kunne ikke få flere bibliotekarer, kun flere bøger.

Noget, der fylder meget i de lokale borgeres billede af biblioteket, må være de mange, rigtig mange arrangementer, udstillinger, foredrag af kendte forfattere, af specialister på emner, der er oppe i tiden, lektiecafé, forsøg på at stimulere såvel små som lidt større børns læselyst, læsekredse.

I 2006 var antallet af lånere, fysiske besøg og udlån højere i Hørsholm end i andre sammenlignelige kommuner. Og på trods af nedskæringerne for 2010 har Hørsholm et godt bibliotek. I sammenligning med andre biblioteker er personalet meget effektivt, og selv om åbningstiden blev indskrænket i 2010 faldt antallet af besøgende kun med 2 %. Som noget særegent i forhold til landstendenserne har man i Hørsholm et næsten

uændret udlån af fysiske materialer – bøger, tidsskrifter, cd'er og dvd'er.

I 2008 vedtog Hørsholm Bibliotek en bibliotekspolitik. Under det første punkt heri hedder det: ”Alle skal have lige mulighed for adgang til viden, samvær, litteratur, oplevelser og livslang læring. Velfærdssamfundet stiller dette til rådighed via biblioteket og bibliotekets ekspertise.” I det dokument, hvor politikken er udformet opregnes også en række udfordringer: behov for nyindretning af biblioteket og for teknologisk modernisering for at være up-to-date med brugernes behov, konkurrencen om brugernes opmærksomhed og behov for en tydeligere placering i lokalsamfundet. En udfordring nævnes ikke. Det skyldes måske, at det forudsættes, at den håndteres i et andet forum – kommunalbestyrelsen. Udfordringen er den økonomiske udfordring, der ligger i på den ene side at praktisere den lige adgang til viden osv., og på den anden side at være up-to-date med brugernes behov og forventninger med hensyn til IT.

Nyt fra museet

Maleri, 1950'erne

Hørsholms gamle rådhus fra 1918.

Af Lisbet Hein, museumsinspektør på Hørsholm Egns Museum

Hørsholms gamle rådhus på hjørnet af Rungstedvej og gågaden er ikke sådan at overse. Først er der den markante røde farve. Så er der stilen, som leder tanken hen på Rosenborg Slot og andre af Christian 4.'s byggerier fra 1600-tallet. Går man indenfor, øges stilblandingen: Ad en trappeopgang, der hører bedre hjemme i en boligejendom fra omkring år 1900, kommer man op til den tidligere mødesal for Kommunalbestyrelsen. Her er man hensat til et gemak i det for længst nedrevne Hirschholm Slot: Søjler bærer loftet, der er tunge draperier omkring vinduerne og silketapeter på væggene. Til pynt er der opsat to kaminoverligger af marmor – de stammer fra Hirschholm Slot, ligesom det ur, der ved festlige lejligheder slår timetal.

Nyt byggeri i gammel stil

Indvielsen den 31. maj 1918

Sådan valgte man altså at opføre Hørsholms Rådhus i 1916 - 18. Og det på en tid, hvor kommunen ellers var på vej mod nye tider: Befolkningstallet voksede, villaer skød op både i Rungsted og omkring Hørsholm by. Institutioner og virksomheder åbnede i stort tal, og kommunen gjorde meget for at følge med udviklingen: Vejene blev brolagt og belyst, der blev kloakeret og ført elektricitet og gas til de bebyggede områder. Kommunens administration voksede for at kunne servicere borgerne, og der var blevet brug for en stor rådhusbygning. Men hvorfor den "historiske" stil på et tidspunkt, hvor kommunen var ved at modernisere sig?

Ja, for det første var det ikke ualmindeligt i begyndelsen af 1900-tallet at vende sig mod tidligere tiders byggeskik. Se blot på de villaer, der på den tid var ved at blive opført i Rungsted: Flakvad og Sundsøre i middelalderlig borgstil, Strandbjerg som et klassicistisk palæ, villa Benedicte og andre sommervillaer i italiensk landstil. Men det "historiske" rådhus hænger også sammen med Hørsholms fascination af sin fortid.

Interessen for den lokale historie vågner

Det første sognerådsmøde 1918

Denne fascination blev for første gang tydelig ved en stor folkefest, der blev afholdt i Hørsholm SlotsHAVE d. 16. september 1861, i anledning 100-året for bondereformen på godset. Kammerråd Christensen stod i spidsen for et udvalg, bestående af egnens førende mænd, både ejere af de større gårde, byens handlende og mange embedsmænd. Udvalget arrangerede en storslået dag – og flere tusinde mødte op til det, der blev en folkefest uden sidestykke. I sang og taler hyldedes den gamle stolte bondestand – men også de fremskridt, der var gjort i de forløbne 100 år. Et højdepunkt under festen var, da Christensen i en tale opfordrede til, at man holdt op med at bruge det tysk-klingende bynavn "Hirschholm" og i stedet gik over til det gode gamle danske "Hørsholm".

Moderne tider

I begyndelsen af 1890'erne blev det klart, at der ville komme togforbindelse mellem København og Hørsholm – det skete med åbningen af Kystbanen i 1897. I 1892 stiftede en fremsynet kreds af borgere ”Foreningen Hørsholm”. Foreningen havde til formål at modernisere Hørsholm Kommune og gøre den klar til de mange tilflyttere og de store muligheder, den nye togforbindelse ville bringe med sig. Foreningen gik aktivt

ind i at trække nye borgere til Hørsholm, blandt andet ved i 1913 at udgive en fin lille bog, der fremhævede fordelene ved at flytte til Hørsholm. Her beskrev man dels al den komfort og de faciliteter, kommunen havde at byde på, de lave grundpriser og den rimelige kommuneskat – samtidig med at den glørværdige fortid, hvor Hørsholm havde været slotsby, blev fremhævet. ”Historiens vingesus” blev beskrevet som en vigtig del af kommunens identitet og dens tiltrækningskraft.

Apoteker Scheel og Slotshaven

Denne dobbelthed mellem det moderne og det gamle fandt man også hos apoteker Paul Scheel, der var sognerådsfor-mand (svarende til borgme-

ster i dag) fra 1914 – 21.

Scheel var en moderne lokalpolitiker, der gik ind for nyskabelse og vækst. Men samtidig havde han en dyb interesse for den lokale historie, og bevarelsen af minderne om den. Især Slotshaven blev hans hjertebarn. Da Scheel kom til Hørsholm i 1908, kunne man knap ane, at parken engang havde været et sirligt barokanlæg. Nogle af dammene var udtørrede, andre var ikke andet end mudderhuller, og en del af arealet blev brugt som planteskole. Scheel arbejdede utrætteligt for at få haven ryddet og plejet, så den fik lidt af den fordums storhed tilbage.

I 1913 blev der indrettet et lille historisk anlæg i havens sydlige ende. Omkring et springvand blev der opstillet seks cementsøjler med indstøbte fragmenter fra udsmykningen på Hirschholm Slot – i folkemunde kaldt ”apoteker-pillerne”.

Arkitekt Ingemann og Hørsholms Rådhus 1916 -18

Det var arkitekten B. S. Ingemann, der havde udformet det historiske anlæg, og det var også ham, der

fik opgaven med at udforme Hørsholms første rådhus, da projekteringen gik i gang i 1916.

Ingemann boede i Rungsted, og stod bag mange af områdets nye villaer, men han var også kendt for flere større byggerier i København.

Hans bygninger var i mange forskellige stilarter, både ældre og nyere. Sammen med Paul Scheel valgte han en stil til det nye rådhus, der vel nærmest må beskrives som hollandsk renæssance – et valg, der ikke vakte udelt begejstring i arkitektkredse. Også fra Amtet kom der kritik – den gik på, at det ikke var passende for en mindre sognekommune at lade opføre et stort og bekosteligt rådhus. Men lokalt var man godt tilfreds med det nye rådhus, der blev indviet 31. maj 1918.

Kommunen vokser ud af rådhuset

Ved indvielsen i 1918 var rådhuset langt større, end der var brug for til den kommunale administration. Man havde med vilje bygget for stort, for at give plads til at medarbejderstaben kunne vokse. Den overskydende plads blev lejet ud til forretninger, klinikker og beboelse. I de følgende årtier kom administrationen gradvist til at fylde hele bygningen ud, og i 1970'erne måtte man etablere afdelinger rundt om i kommunen. I 1980'erne blev der overvejet opførelse af et rådhusannek, alternativt en flytning af hele administrationen til Den militære Klædefabrik, der var under lukning.

Løsningen kom lige efter 1990, hvor det faldende børnetal førte til lukningen af Kokkedalskolen på Ådalsparkvej. I løbet af et par år blev hele den kommunale administration flyttet hertil. Indtil 2008 holdt Kommunalbestyrelsen dog fortsat sine møder i den stemningsfulde sal på det gamle rådhus, indtil denne aktivitet også blev ført til Ådalsparkvej.

Det gamle Rådhus ejes stadig af Hørsholm Kommune, og huser den lokale musikskole, frivillighedscentret samt en række private virksomheder, der har lejet sig ind.

Kommende arrangementer

Husk, at alle arrangementer kun er for medlemmer – med mindre andet står oplyst ved arrangementet.

Husk ved tilmelding skal du være logget på som medlem. Er der problemer skal du STRAKS skrive til ” kontakt@museums-foreningen.dk ”.

Hvis du har brug for vejledning til at komme ind under fanebladet ”For medlemmer”, bedes du sende en e-mail til kontakt@museums-foreningen.dk og oplys om dit telefonnummer samt hvornår vi kan træffe dig. Så vil du blive kontaktet – normalt i løbet af 1-2 dage.

Husk hjemmesiden, hvis du har besked til os om din deltagelse i et arrangement

Efteråret 2013

I arkitekt C.F. Hansens fodspor
lørdag den 28. september - Christians-
borg Slotskirke kl. 10.00 – ca. 17.00
samt onsdag den 2. oktober – Hørsholm
Kirke kl. 19.00 – ca. 20.15

BEMÆRK:

Ændrede datoer ift. tidligere!

Arkitekt C.F. Hansen har tegnet Hørsholm Kirke, hvorfor vi arrangerer en byvandring til nogle af hans markante bygninger i København samt ugen efter en rundvisning i Hørsholm Kirke..

Christiansborg Slotskirke opført 1825 indgik som en integreret del af C.F.Hansens Christiansborg Slot (nr.2) og står i dag som den eneste fuldt bevarede del af slotskomplekset. Arkitekt Ole Drachmann vil i Slotskirken fortælle om kirken, dens genopbygning efter branden i 1992, samt vise rundt i kirken.

Vi går derefter sammen med Ole Drachmann over til **Københavns Domhus**, opført 1805 – 1815. Domhuset blev C.F.Hansens favorit. Sammen med arresten i Stutterigade danner bygningen et sammenhængende og stærkt fascinerende bygningskompleks, der kun har få paralleller i Europa.

Efter frokost kigger vi på et par andre C.F. Hansen bygninger inden lektor ved Københavns Universitet og tidl. menighedsrådsformand Karsten Fledelius viser rundt i **Vor Frue Kirke**, opført 1811 – 1829. Efter bombardementet i 1807 fik C.F. Hansen til opgave på den sønderbombede ruin at opføre en ny klassicistisk kirke, der er blandt de mest fremragende i Europa.

Ugen efter mødes vi i **Hørsholm Kirke**, opført 1820 – 1824 og et af C.F. Hansens hovedværker, til en aftenrundvisning ved kirkeudvalgsformand i Hørsholm Menighedsråd Klaus Thiesen.

Mødested: Foran indgangen til Christiansborg Slotskirke senest **kl. 9.50**

Pris: 295 kr. pr. deltager for både lørdag og efterfølgende onsdag og incl. frokost om lørdagen.

Tilmelding: Åbner 26. august, kl. 19.00 på www.museums-foreningen.dk

Specialrundvisning i Kronborgs skjulte kroge og gemmer.

Lørdag den 5. oktober, kl. 10.00 – 11.30

Med Kronborgs store, gamle nøgler åbnes dørene til rum og skjulte kroge, hvortil publikum normalt ikke har adgang. Turen tilrettelægges specielt for foreningens medlemmer.

Efter rundvisningen er det muligt selv at gå på opdagelse i de afsnit af Kronborg, som er åbne for offentligheden.

Mødested: Omkring brønden i Kronborgs inderste gård

Pris: 98 kr. pr. deltager som udover rund-

visningen også inkluderer entrebillet til at gå rundt på Kronborg, som almindelig besøgende efter specialrundvisningen.

Tilmelding: Åbner 26. august, kl. 19.00 på www.museums-foreningen.dk

Nyt fra museets arbejdsmark

Torsdag den 7. november kl. 19.30

Som noget nyt inviterer vi foreningens medlemmer til en eksklusiv indsigt i hvad der sker på museet i efteråret 2013. Ledende museumsinspektør Lisbet Hein har tilbudt at give os overblikket eventuelt suppleret med indlæg fra andre af museets eksperter. En enestående mulighed for foreningens medlemmer til at kigge museets folk over skuldrene! Vi håber interessen er stor, således at vi hermed kan indlede en tradition for at give foreningens medlemmer en mulighed for at følge forskningen på tættest hold.

Sted: Konfirmandstuen bag præstegården over for museet

Pris: Gratis for medlemmer

Tilmelding: Åbner 26. august, kl. 19.00 på www.museums-foreningen.dk

Besøg på Det Kongelige Bibliotek med temaet: Komponister og organister i Nordsjælland

Lørdag den 9. november kl. 10 – 12 med mulighed for fælles frokost bagefter

Musik- og kunsthistoriker Ole Nørlyng, forsker netop nu i kulturpersonligheder – og i særdeleshed musikfolk – med tilknytning til Fredensborg området. Han vil berette om sin forskning samt om kendte musikfolk i resten af Nordsjælland, herunder Ewald, Kuhlau og Buxtehude. Der vil endvidere blive mulighed for at se nogle af omtalte musikpersoners original noder.

Mødested: Det Kongelige Bibliotek (Diamanten), Søren Kierkegaards Plads 1 1219 København

Pris: 50 kr. pr. deltager. Efterfølgende frokost i Restaurant Søren K kan tilkøbes for 150 kr. pr. deltager når den samtidig bestilles med tilmelding til arrangementet.

Tilmelding: Åbner 26. august, kl. 19.00 på www.museums-foreningen.dk

Planer for foråret 2014

Erichsens palæ på Kgs. Nytorv

I slutningen af februar måned planlægger vi et besøg i Erichsens palæ nok bedre kendt som Danske Banks hovedsæde på Kongens Nytorv.

Eremitageslottet

I slutningen af april arbejder vi på en særrundvisning i det nyrenoverede Eremitageslot i Dyrehaven.

Foredrag ifm. generalforsamling

Tirsdag, den 6. maj

Vi arbejder på at finde det rette, spændende emne.

Nivågårds have samt Ringovnen og Galejhavnen

I slutningen af maj står Nivågårds rododendrons i fuldt flor og vi planlægger dels en rundvisning i haven og dels et besøg i Ringovnen samt ved resterne af Galejhavnen.

Hveen med bl.a.

Tycho Brahes observatorium

Lørdag den 14. juni

Næste års sommerudflugt vil gå til Hveen – forudsat at interessen er større end for årets tur til Skåne, som jo måtte aflyses. Inden vi går i gang med at arrangere for meget og træffe aftaler med for mange personer, vil vi derfor gerne vide om medlemmerne er interesserede i en sådan tur.

Venligst blot send en kort mail til arrangementer@museums-foreningen.dk

(Arrangementsgruppen)

Afsender:
Museumsforeningen for
Hørsholm og Omegn
Sdr. Jagtvej 2-4
2970 Hørsholm

Rhododendron fra Nivaagaards Park i fuldt flor

**Gabriel Ash
trædrivhuse**

Botanica huset

**Julianas serier af
hobbydrivhuse**

**Yderligere oplysninger kontakt: Thorkild Gruelund
tlf.: 45 82 20 70**

C/O Bo Grønt Høsterkøb, Hørsholm Kongevej 35, 2970